

Katharina Born

Fifty Fifty

Jürgen Fehn okončao je svoje avanture sa ženama one večeri kada je njihova kćer otišla. Povremeno je još odlazio u grad u kupovinu ili na poštu. Ali nije dugo izbivao, a Hella više nije čula tihe glasove u pozadini kada bi on nazivao. Rijetko je još nalazila pisma, a ona su uglavnom bila neotvorena.

Nakon doručka Fehn se popeo u svoju radnu sobu. Hella ga je vidjela tek rano poslijepodne kada je ogladnio. Mirnim, ravnomjernim pokretima jeo je juhu, rezao kruh koji mu je priredila. Kroz kuhinjski prozor gledao je mjesto gdje se snijeg na ulazu otopio u duboke lokve.

Samo je jednom jedna od žena kasno uvečer došla u Sehlscheid. Automobilom se dovezla sve do stepenica, u mraku je prešla preko ruža, a zamalo i preko psa. Kada je Hella stigla u hodnik, njezina je kći već bila otvorila vrata. Na svjetlu lampe stajala je izrazito visoka žena.

“Svinja”, rekla je nepoznata, očito pijana.

“Molim?”, upita Judith.

Hella lagano gurne kćer u stranu. “Kako vam mogu pomoći?”

“Moram kod Fehna”, petljala je žena.

“Nije tu”, reče Hella.

Nepoznata prevrne očima. “A tko si ti?”

“Ja sam njegova žena.”

“Svinja.”

Hella je morala zaprijetiti da će pozvati policiju kako bi žena otišla. Uz škripanje klinastog remena auto je nestao na izlazu.

Možda su se mogli i smijati cijeloj priči, mislila je Hella kasnije. Ali kada su se vratile u kuću, učinilo joj se da u Judithinim leđima osjeća bijes. Rijetko su razgovarale, a tada samo o svakodnevnim stvarima. Ponekada je to bilo zbog nje. Ali Hella je često mislila da je njezina kći svojom nesuradnjom želi kazniti zbog tog prisilnog novog početka u zabačenom mjestu Westerwalda.

Tek kada su Fehn i Gellmann na susretu u Frankfurtu odlučili da bi Judith mogla prevoditi Gellmannove drame, devetnaestogodišnjakinja je odjednom počela

djelovati manje zatvorenom. Na povratku se vidno iscrpljena bacila u fotelju pred policom s knjigama. Hella je čekala da počne pričati. No Judith se ustala, prešla hodnikom do kuhinje, a Hella je trebala slijediti svoju kćer kako bi nešto doznala. Umjesto toga, ona je viknula za njom da se od prevođenja ne može živjeti.

Ujutro se Hella ljutila na Fehna da je Judith premlada i da ne može imati osjećaj za Gellmannove tekstove. Najprije mora steći iskustvo.

“Iskustvo nije sve”, odgovori Fehn.

“I to baš Gellmann”, pokušala je Hella opet. “Ne sviđa mi se njegov način postupanja sa ženama.”

“Nekada ti se sviđao.” Fehn je oštro pogleda. Hella je tek na kratko pomislila da joj time želi nešto reći. “Osim toga Judit je naša kćer”, nastavi. “Gellmann je poznaje cijelu vječnost. On je naš prijatelj.”

Fehn je oduvijek potcijenjivao Gellmanna.

*

Dugi red automobila bio je parkiran na blatnjavom travnjaku na ulazu u gostionu. Gospoda su bila odjevena tamna odijela, a gospođe su stajale u dugim crnim sjajnim haljinama u grupicama na pločniku na koji je jutarnje sunce bacalo oštre sjene.

Uplakane oči udovice preminulog bojažljivo su gledale ispod šešira. Oslonila se na snahinu ruku dok su ulazile u kuću. U hodniku je postavljeno cvijeće, dostavljeni kolač gomilao se na šanku prema kuhinji, boce su zvonko postavljene na stol. Jedna se debela djevojčica u tamnoplavoj haljinici probijala kroz neprestano naviruće goste, pritom se glasno smijala i plazila jezik.

Hella se nasloni na ulazu u bar. Njezina je majka bila zaokupljena pozdravljanjem gostiju. S vremena na vrijeme, u razgovoru, pokazivala je na svoju kćer. Hella je sramežljivo uzvraćala radoznale poglede. Bila je sretna da je majka nije dozvala k sebi. Sada se sramila što je kod frizera inzistirala na kratkoj kosi. Iznenada osjeti nečiju ruku na ramenu.

“Kako si?” Visok i pomalo nespretan mladić lagano klempavih ušiju i hladnoplavog pogleda na ulazu je nabasao na nju.

“Hvala, dobro sam”, reče Hella. “Nisam ga dobro poznavala. Zapravo ne poznajem ovdje nikoga.”

“Nisam na to mislio”. Mladić ju je ozareno gledao. “Većine ljudi iz Sehlscheida nije šteta.”

Hella nije bila sigurna kako bi trebala reagirati.

“Igrali smo se nekoć zajedno. Ja sam ti nešto poput bratića. Jürgen Fehn.”

Čekao je, Hella je morala razmisliti, no on je već odmahnuo. “Razumijem. Zaboravila si me. Nema veze. Jedina koju se zaista isplati upoznati u ovoj obitelji je moja Gertruda. Zar ne princezo?” Debela djevojčica čije je okruglo lice bez vrata izgledalo kao da će upasti u zdepasto tijelo, objesi se o Jürgena, smijuljeći se. “Sjećaš se sestrične Helle? Zadnji put kad smo je vidjeli još nije krenula u školu, a sada?”

“Studiram medicinu”, reče Hella.

“Najljepša kći od najljepše tete”, reče Jürgen, a Hella nije bila sigurna ruga li joj se.

Uzeo je Gertrud za ruku i vukao je za sobom na terasu. Nekoliko se gostiju naslonilo na ogradu i promatralo dolinu. Poput kasnog snijega, pupoljci na stablima jabuka skupili su se u udolima padine. Hella pomisli da se ipak sjeća tog pogleda. Mirisalo je na travu mokru od kiše.

Jürgen kresne upaljač i povuče dugi dim cigarete. “Ovo je moj prijatelj Gellmann.”. Pokaže na mladog, zgodnog muškarca koji je razgovarao s dvije djevojčice. “Čuvaj ga se. On je vražičak!”

“Vražičak, vražičak!”, vikala je Gertrud glasno se smijući. Gellmann se okrene prema njima i prevrne očima.

“Gellmann je kriv što već davno nisam otišao odavde”, reče Jürgen. Ali netko mora paziti da se nacisti ne napiju previše.”

Gellmann se naceri, žene s gađenjem pogledaju Jürgena.

“Da, da, ne sviđa vam se kad to kažem. Ali svi znaju da je dragi preminuli ujak bio nacist, zar ne sestrično? To si znala?”

“Da, znala sam to”, reče Hella.

“Naci, naci!”, vikne Gertrud i zalijepi jezik među zube.

“Ne govori to, princezo. Inače će dragi susjedi objesiti Gertrud na stablo višnje.”

Kasnije su sjedili na drvenim kutijama u vinskom podrumu. Jürgen je rekao da su se nekada ovdje igrali skrivača. Jedna jedina lampa osvjetljavala je prostoriju iz hodnika. Jürgen je palcem pritisnuo čep jedne boce. Pili su naizmjenice u malim gutljajima tamno, pomalo kiselkasto vino. Hella se smrzavala i Jürgen je grijao njezine dlanove. Prvo je poljubi u čelo potom u usta. Hella se htjela odmaknuti, ali Jürgen ju je čvrsto držao.

“Znaš da to smijemo”. šaptao je. Hella nije razumijela što misli. “Znaš da je moj otac posvojen, zar ne ?”

“Tko ga je posvojio ?”, upita šaptom.

“Baka, budalice.”

Čuli su Gertrud kako tapka u susjednoj prostoriji. Jedna limena posuda zazveči. Čaša s teškim sadržajem se razbila.

“Princezo ! Ovdje smo !” poviče Jürgen i povuče Hellu k sebi. Osjetila je njegovo srce na svojim prsima. Na trenutak je prostorija postala mračna kada je tijelo debele djevojčice zakrilo ulaz.

Okružni upravitelj koji je rano morao krenuti na sastanak u Frankfurt pregazio je psa vozeći svojim Opelom unatrag. Nakon kratke pauze gosti karmina mrmljajući i smrzavajući se u svojim haljinama ušli su u gostionicu. U međuvremenu su s kave prešli na rakiju. Muškarci su se naginjali preko stolova kako bi pratili sve glasnije razgovore. Dim iz lula obavijao je u gustim oblacima noge stolica. Nitko nije primjećivao tiho jecanje udovice.

“Pobjegnimo”, reče Jürgen Helli. “Imam auto. Možemo otići do Straßenhausa.” Helli se vrtilo. Kimne.

Gertrud se stiskala na stražnjem sjedalu sportskog auta. Jürgen je otvorio krov, hladan vjetar žario im je obraze. Hella je gledala kroz redove bukvi u dolinu, a onda joj je pozlilo. Gertrud je vrištala u uskim zavojima.

“Molim te nemoj tako brzo”, reče Hella.

“Ne boj se, sve je pod kontrolom.”

“Ali ako netko dođe u ususret”

Jürgen se naceri. “Onda su nam šanse fifty-fifty”, reče.

Auto je ubrzavao.

“Ne moraš me impresionirati”, reče Hella.

“Ali želim.” Nije ju pogledao.

Na izlazu prema Irlichu auto se poskakujući zaustavi na rubu brze ceste. Hella otvori vrata i klizne sa sjedala. Nagnuta prema naprijed otrči u žbunje, Jürgen ju je slijedio pokušavajući je uhvatiti. Ona zagazi u lokvu, posrne, on je dohvati. Nastavi trčati. Onda je pala, on legne na nju i snažno je poljubi. Iz daljine su čuli Gertrud kako ih doziva.

Kada su se vratili na cestu, rijetki automobili u prolazu već su upalili svjetla. Dugo su hodali po livadi te napokon ugledali auto na rubu ceste. Nisu primijetili da je stražnje sjedalo prazno. Gertrude nigdje.

Tražili su je u mokrom žbunju, dozivajući, prelazeći preko rupa s džepnom svjetiljkom koju je Jürgen našao u pretincu automobila, u početku žurno, kroz koprive, nailazili su samo na prljave ostatke papira, crne odvode. Sve dok se nisu zaustavili, bez daha, promukli, promrzli rumenih obraza. Helli se na trenutak učinilo da vidi kako nešto leži u mraku. Zastali su, nastavili, opet se zaustavili. Oblačići njihova daha kovitlali su se pod svjetlom lampe. Nešto zapucketa. Jürgen još jednom poviče. Gertrud se i sljedećih dana smatrala nestala.

Cijelo poslijepodne nije se zapravo razdanilo. Kišilo je kao iz kabla. Gellmann je isplanirao da će kuhati s Ingeborg. Takvi su dani postali rijetkost. Uglavnom su bili zaposleni organizacijom sastanaka u podrumima ili po stanovima, planirali su akcije i dijelili letke za demonstracije.

Ingeborg je što se tiče angažiranosti bila stroga. A Gellmann je sudjelovao jer mu se ona sviđala. Sviđalo mu se njezino nervozno oduševljenje, njezini poput mačjih sitni pokreti i njezina velikodušnost. Više ga nije zanimalo što ljudi žele postići svojim idejama. “Revolucija” – sa svojim mnogobrojnim pravilima. A najvažnije je bilo to da nitko ne smije priznati da je zapravo riječ o igri.

Tek kada su počeli riskirati, Gellmann je ponovo uzeo odmak, spavao kod drugih žena, a da Ingeborg nije na to reagirala ničim osim malom distancom prema njemu. A ono što ga je u početku ljutilo, ta hinjena ili stvarna ravnodušnost kojom je svatko spavao sa svakim, a da pritom nitko nije pitao za strategiju ili za želju, uskoro mu je postala ugodna.

Tako je Gellmann i dalje tiskao, ali više nije lijepio i nije sudjelovao u većim akcijama. Svejedno se dobro osjećao. Pravio je bilješke, ponovo počeo raditi na svom projektu za koji je želio iskoristiti svoja opažanja – u obliku dnevnika ili

dokumentarističke kazališne predstave – to je trebao biti komad o vremenu, napokon uspješnica.

A onda je najednom Hella bila na telefonu. Javila se tihim glasom. Gellmann je odmah predao slušalicu Ingeborg. Mislio je da je jedna od njezinih kolegica iz muzičke škole. Tek kada je Ingeborg zanijemila, shvatio je da je to Hella Fehn. Uхватила ga je neka vrsta užasnutosti, gotovo tjelesnog otpora kojoj se sam čudio. I tek mu je u tom trenutku postalo jasno koliko je strahovao da se dvije žene ne sretnu. Rekao si je da mora zaštititi Ingeborg od Hellinog krhkog života.

Kada se Fehn s Hellom vratio iz Amerike odmah je poželio vidjeti Gellmanna. Prijatelj kao da se vratio iz svijeta budućnosti. S idejama i riječima koje nisu samo Gellmannu bile nove i fascinantne. Kada bi se opijali u nekom kafiću, više nije bilo riječi o onom prijašnjem, o kući ili o Helli. I tu se nešto promijenilo. Hella je ostala u Sehlscheidu bez da je Fehn objasnio zašto.

Kada ne bi pričali o svojim avanturama sa ženama, a to su oduvijek činili, tada bi Fehn i Gellmann razgovarali o poslu. Utoliko je više Gellmanna čudila iznenadna nesigurnost koja je zahvaćala Fehna usprkos njegovu sve većem uspjehu.

Kada se Hella pojavila na njegovim ulaznim vratima, mokra do kože s malom putnom torbom u ruci, i kada je uz to rekla da nije našla slobodnu sobu u hotelu, Gellmann nije odmah znao misli li ozbiljno ili da se tome nasmije.

Hella je izgledala umorno, upalag lica. I dalje je imala dugu kosu, ali ona je djelovala nepočešljana, ramena mršava, koža u dubokom izrezu košulje prozirna. No Gellmannu se ipak činilo da će kraj nje Ingeborg izbljedjeti.

“Uđi”, reče. “Prvo se ugrij. Otvorili smo vino. Ja kuham.”

Trudio se širiti dobru atmosferu dok je baratao povrćem, mesom i loncima. Rekao je : “Što ima s vama ?”, ili : “Kako je kuća ?” I Ingeborg je pokušavala nadići napetost, motala se uzbuđeno uokolo, točila vino, pitala za Fehna kojega je poznavala otprije.

Hella je rekla da Fehn ponovno piše pjesme. Sada je pomalo klonulo sjedila za kuhinjskim stolom, pravila male kuglice od kruha, pila vino u malim gutljajima, odgovarala na pitanja, i dok je govorila djelovala je nekako preosjetljivo, a njezina bljedoća prozirna. Gellmann je iz ladice izvadio brusni kamen i počeo oštрити nož odlučnim pokretima. Ona se predstavila, došla je tu nakon svih tih godina, a on, Gellmann, samo je nju čekao ?

Tek kada je Ingeborg otišla telefonirati, vjerojatno da organizira subotnji sastanak, Hella je izgledala kao da se naglo probudila iz svog sutona. Ustala je, prišla Gellmannu, govorila kako se promijenio, kako je općenito sve drukčije. Pritom je lagano dlanovima prelazila preko ruku. Još uvijek misli na prvo vrijeme u kući, rekla je. Kao da je potpuno zaboravila da se tada ništa nije događalo. Tjednima ništa.

Gellmann je slutio što sada slijedi. Previše je puta to već doživio. Nedodirljiva koja iznenada kleči pred njim. U svojim najboljim vremenima mogao je već mjesecima unaprijed raditi na tom trenutku. I Hella je to željela. Možda više od ostalih. Ali sada, upravo sada i upravo pred njom nije želio slušati tu kuknjavu. Gnušao je se.

Bacio je nož za luk na dasku i okernuo se Helli. Ona kao da se prestrašila. Krenuo je prema njoj, uhvatio je za kosu na vratu, povukao tako da joj je vrat postao žilav i čvrst. Drugom rukom, još mokrom od luka, uhvatio ju je za grudi, povlačio preko glatke tkanine njezine košulje sve dok nije zastenjala.

“Što radiš ovdje?”

Tada je začuo Ingeborgine korake u hodniku. Pusti Hellu, okrene se, i još jednom pogleda za sobom dok je u ruci već držao nož. Hella je ponovo sjela na stolicu. Tupog pogleda kao da se ništa nije dogodilo.

Ingeborg je još bila na telefonu, brbljajući nešto o demonstracijama. Gellmann se pokušavao usredotočiti na rezanje. Vani je pao mrak, u prozoru je vidio svoj odraz, krupno, grubo lice sve višeg čela. Nepovjerljivo je pomirisao meso, težak komad janjeće lopatice još uvijek s kostima, koji su jučer kupili na tržnici i koji je već počeo poprimiti boju.

*

Kao u jeftinim predvečernjim serijama Judith je iznenada počela pričati o ljubavi. Nada se da će njezini roditelji prihvatiti njezinu odluku. Hella se osjećala skamenjenom. Vjerojatno se i Fehn slično osjećao.

“Gellmann i ljubav”, mromrmljao je. “Moram se nasmijati. Znaš li koliko je taj čovjek već imao žena?”

“Puno, kao i ti dandy ? Ili još više ?”

Hella je mislila da zna što njezina kći sada misli. Isto što je i ona nekoć mislila : Što se nje tiču te žene koje su uglavnom stare i zaboravljene ? Ali Judith je izgledala tako sigurna u sebe kao što Hella nikada nije bila.

Helli se sada Gellmann gadio. Voajer bez djece. Oduvijek je svoj dio uzimao od drugih. I kao u naknadnoj osveti u kojoj se sve uzima osobno, sada je i Gellmann bacio oko na njezin komadić stvarnosti. Na ono posljednje što je zajedničko njoj i Fehnu.

Fehново lice postalo je tamno crveno. Njegova se čaša prevrnula, tamno vino curilo je u stolnjak. Judith je ustala, uzela jaknu s vješalice na ulazu i još se jednom osvrnula. Hella je gledala torbicu svoje kćeri koja je i dalje stajala na stoliću. Tek će je tjedan dana kasnije otvoriti i odmah potom zatvoriti i staviti u ormarić s platnenim stolnjacima.

Fehn je sada urlao ponavljajući samo jednu riječ, sranje, sranje, sranje. Hella je nijemo stajala držeći u ruci ogromnu žlicu za juhu, kojoj su se upravo nasmijali. Trenutak je trajao poput buke, ali činilo joj se da je već odavna i prošao. Ta praznina, osjećaj da je propustila nešto važno u nekom trenutku.

Judith je za sobom povukla vrata. Onda je otišla.

Neko je vrijeme Gellmann u Frankfurtu izvodio Judith, pokazivao se s njom na partijima i domijencima. Fehnu i Helli u više su navrata čestitali na lijepoj kćeri. U tim su se čestitkama miješali sažaljenje i neka vrsta napadne radoznalosti, a neki su prijatelji otvoreno postavljali pitanje kako je došlo do toga da se tako mlada Judith spojila s Gertom Gellmannom. Neki su zbijali šale kako se Fehn namjerava osvetiti prijatelju.

Uvečer, jednog vlažnog i hladnog dana u veljači, skoro tri godine kasnije, Judith je iznenada nazvala. Na kolodvoru je u Aulichtu i nema novaca. – Hella je odmah pomislila da je vjerojatno opet otišla bez torbice.

Kada je s kćeri ušla u kuću, Fehn je nepomično stajao nasred sobe. Izgledao je nesigurno i iznenada ostario otkako je Hella pred pola sata izašla iz kuće.

Spremio je, kaže Fehn, pečenu janjetinu. Najprije mora malo ojačati. Ne jede janjetinu, rekla je Judith. Meso da, ali ne janjetinu. Nema problema, jest će povrće. Ne pije vino.

Hella je tek sada pomnije pogledala svoju kćer koja je za vrijeme vožnje šutke sjedila pokraj nje. Bila je lijepa. Iz njezinog pogleda kao da je nestalo djetinjastosti, ali i sigurnosti. Judith je ostavila Gellmanna. Izgleda da je on nije htio pustiti da ode. Jer njezina je svjetla jakna od tanke tkanine bila poderana na okovratniku. Neobično intiman detalj za koji je Hella mislila da bi bilo bolje da ga nije primijetila. Otišla je. No svejedno je izgledalo kao Judithin poraz.

Vilicom je pomicala grašak po tanjuru. Potom Judith mrmljajući izgovori kratku rečenicu koju je Hella odmah razumijela.

Fehn je žvakao, podignuo pogled, nastavio žvakati. “Molim ?” upita.

“Trudna sam”, ponovi Judith.

prevela Nataša Medved